Nro 98.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 8. WRZEŚNIA ROKU 1797. W PIĄTEK.

UKAZ JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI, SAMOWŁADNĄCEGO CAŁĄ ROSSYĄ.

Z Rządzącego Senatu, Taynemu Konsyliarzowi Litewskiemu Gubernatorowi i Kawalerowi Bułhakowi.

Rządzącemu Senatowi Aktualny Tayny Konsyliarz, Generał Prokuror, Departamentu udzielnych maiątkow Minister, MONARSZEGO Assygnacyinego Banku główny Dyrektor, Orderow Rossyiskich Podskarbi, aktualny Szambelan i Kawaler Xiąże Kurakin w dniu 28m Julii oznaymił: że JEGO IMPERATORSKA MOSC naywyżey rozkazać raczył; Marszałkom Szlachty oddalać się od powinności dla potrzeb swoich za wiedzą Gubernatorow. Rzadzacy Senat Rozkazali: o takowym Naywyższym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Rozkazie wszystkim Cywilnym Gubernatorom i Guberńskim Rządom zalecić Ukazami, a Departamentowi Moskiewskiego Senatu dać wiedzieć przez kommunikacyą. Augusta 9. dnia 1797 roku.

na Oryginale podpisali się:

Ober Sekretarz Jan Petrow. Sekretarz Jan Kranc. Reiestrator Alexy Repin z 1go Departamentu.

z *Wiednia* 23 *Sierpnia.*

Cesarstwo Jchmość zawczora wieczorem powrócili z podróży do *Stein am-Anger* odprawioney; nazaiutrz poiachali do *Baden*, gdzie *Monarcha* wód mineralnych używać będzie. Gazeta Dworska daie następuiące doniesienie względem bytności *Cesarza* w *Stein-am-Anger*, gdzie część znaczną pospolitego ruszenia chciał oglądać: d. 16 o wtórey z południa przybył tam *Franciszek* 2. z *Cesarzową Jmcią*, i krótko spocząwszy iadł obiad w Głowney kwaterze *Arcy-Xcia Józefa Palatina*. O godzinie 5, ubrany po *Węgiersku*, konno poiechał do obozu *insurgentow*; gdzie też po chwili udała się *Cesarzowa Jmć* w stroiu kraiowym, karetą: za nią następowało 50 innych pojazdow, w których znaydowały się Damy, i inne osoby distingwowane. *Monarcha* zlustrował wszystkie szeregi uszykowanego w naylepszym porządku pospolitego ruszenia, okazuiąc wszystkim naywyższe ukontentowanie z pięknego składu i widoku armii Szlacheckiey narodowey. Nazaiutrz *Cesarstwo Jchmość* dawali audiencyą; o 5 wieczorem bal nastąpił, na którym się znaydowali wszyscy Insurgentow Officyerowie. Ale gdy manewry walne nazaiutrz odprawiać się miały, bal wcześnie przed godziną 10 skończono.

D. 18 zaczęły się manewry i woyskowe ćwiczenia w przytomności *Cesarstwa Jchm:* i niezliczonego ludu z odległych mieysc na ten widok nowy przybyłego. Jedney połowie Szlachetnych Insurgentow przywodził Generał *Xiąże Esterhazy*; hetmanił drugiey Generał *Hrabia Palfy*. Obydwa wodzowie, iako też pospolitego ruszenia półki, pomnożone na ów dzień korpusami zprowadzonemi z *Comitatow Zatmar i Bihar*, okazały we wszystkich attakach, odwrotach, &c. taką doskonałość, iż *Cesarstwo Jchmość* oświadczyć głośno raczyli, że nawet po regularnym, i długo ćwiczonym żołnierzu więcey nie można się spodziewać. Tegoż dnia powracaiąc Monarcha ku *Wiedniowi* z General-Lieutenantem *Margrabią Lamberti*, oglądał kopalnię węgli ziemnych o milę od *Oedenburga* odległą. Wprowadził go do robot w przepaści ukrytych Prezydent *Niższey Austryi* Hrabia *Saurau*. Wszystkie przeyrzawszy, przekonał się z ukontentowaniem *Franciszek* 2. o niezmiernych węgli składach, które po ukończonym kanale między *Laxenburg i Guntramsdorf* bardzo tanio będą sprowadzane do *Wiednia* i Powiatow Królestwa *Węgierskiego*, w których mało iest drzewa.

D. 21. umarł General Feldmarszałek Hrabia *de Wurmser* w 73 roku życia swoiego.

Urodzony w *Alsacyi*, w młodzieńczym wieku zaczoł ſłużbę woyſkową pod panowaniem *Ludwika* 15 w armii *Francuzkiey*; talenta znakomite, dzieła rycerſkie drogę mu ſłały do naypierwſzych dostoieństw; był Generał-Lieutenantem; roku zaś 1775, gdy Miniſter woienny *Hrabia de S Germain* formował diwizye, *Hrabia de Wurmser* ſtanoł na czele rozłożonych w *Alsacyi*. Za dozwoleniem *Ludwika* 16 r. 1777 przeſzedł w *Auſtryacką* ſłużbę; dowodząc Huſſaſkim Regimentom na woynie o *ſukceſſyą Bawarſką*, wielorakie odnioſł korzyści w mnieyſzych utarczkach nad *Prusakami*; mianowicie pod czas odwrotu *Friderika W. z Czech do Szląſka*. Gdy ſię zaczeła z *Francyą* woyna teraznieyſza, w drugiey kampanii Hrabia *de Wurmser en Chef* kommenderuiący armią nad *Renem*, przełamał linie *Weiſsenburgſkie*, dobył *Fort-Louis*, nie raz poraził Republikantow, i byłby zapewne Panem *Strasburga*, gdyby chciał ogromną twierdzę zaymować na imie *Ludwika* 17. Jak potym uſtępować muſiał przemocy Generała *Hoche*: iak w naſtępuiącey kampanii uwięził pod *Heidelberg* Generała *Dufour*; iak wzięciem *Manheimu* na ſtopień Feld-Marſzałka zaſłużył, wiadomo każdemu. Roku zaoſtatek 1796. gdy ſię gotował linie popierać odnieſione korzyści, powołany zoſtał na komendę armii we *Włoszech* woiuiącey. Liczne bitwy, klęſki fatalne, uſtęp do *Mantui*, tey długie bronienie, ziednały mu ſzacunek powſzechny, chociaż, iak wyznał *Buonaparte*, od początku do końca kampanii ſzczęście miał ſobie przeciwne, wódz ze wſzech miar doſkonały.

Dni temu kilka przybiegł do naſzey ſtolicy kuryer. Muſiał przywieść ze Włoch wiadomości pomyślne, ponieważ kancellarya woyſkowa rozkazała, ażeby więcey furażow i żywności do armii nadgraniczney przez liwrantow nie kupowano. Głoszą że nego cyacye zbliżyły ſię do końca. *Cesarz Jmść* zezwolił na wypuſzczenie z *Ołomuńca* Generała *La Fayette*, Latour-*Maubourg*, i *Bureau de Puzy* pod warunkiem, ażeby proſto jechali do *Ameryki Zjednoczoney*. Od trzech bliſko tygodni *Mantua* jeſt materyą rozmow naſzych. Z początku za rzecz pewną głoſzono, że d. 14. był przeznaczony na oddanie twierdzy znakomitey woyſkom *Auſtryackim*. Minoł ten dzień, i *Mantua* w ręku *Francuzow* zoſtaie. Potrzebną jeſt wprawdzie do zaſłonienia *Tirolu i Carinthii*; *Cisalpini* rozumieią, iż nie maiąc *Mantui* Rplta ich upadnie po chwili; trudno ſię ſpodziewać, ażeby ſię przyczynił *Buonaparte* do zniſzczenia dzieła ſwoiego, zatrzymaią *Francuzi* pamiątkę zwycięſtw odnieſionych w kampanii nad inne ſzczęsliwſzey; nam doſtać ſię maią; *Udine Palmanuova*, *Feltre*, *Treviso*, ſłowem wſzyſtkie *Wenetow* dzierżawy po rzekę *Adige*. Taki jeſt dziś odgłos powſzechny, czekać trzeba żeby ſię potwierdził.

Mówią o naſtąpić wkrótce maiącym podziale nowym Prowincyi *Auſtryackich*, Xięſtwa *Oświecinſkie i Zatorſkie*, z całym woiewództwem niegdy *Krakowſkim* maią bydz do *Szląſka* przyłączone. Reſzta *Wschodniey i Zachodniey Gallicyi* ſkładać ma dwie Gubernie, nad któremi rząd naywyżſzy powierzony będzie *Arcy Xciu Karolowi*. *Hrabia Cobenzel* naſz Ambaſsador nie dawno przybyły z *Petersburga* nie wiadomo czyli jako Poseł Pełnomocny uda ſię do kongreſsu, czyli też zoſtanie kanclerzem ſtanu, który urząd po śmierci *Xcia de Kaunitz* dotąd nie był oddany. W Prowincyach południowych upały długo trwaią nadzwyczayne, thermometra ſtatecznie wſkazuią ſtopień ciepła 30. Ztąd wnieść można co cierpią woyſka pod bronią i w marſzach nieuſtannych, jakoż w wielu regimentach połowa żołnierzy choruie. Generał *Mack* zatrudnia ſię luſtrowaniem armii nad granicą *Włoſką* ſtoiącey.

Do *Conſtantinopola* kuryer od granic *Perskich* przywiozł wiadomość iż *Aga-Muhammed-Khan* Rządca Króleſtwa umarł, jak powiadaią, od własnych domownikow zabity. Tenże los przed 40. laty potkał poprzednika ſławnego *Koulikana*, ten wielu jego naſtępcow. *Eunuch Aga Muhammed* do lat 70. życia ſwoiego był światu nieznaiomy. W zgrzybiałey ſtarości, woyny domowe i rewolucye w *Persyi* ciągle trwaiące od roku 1722. na Tron go podnioſły. Przełamał wielorakie trudności, wytępił wſzyſtkich przeciwnikow, podbił całą zgoła *Persyą* i woynę zagraniczną dokończył. Z innych ſtron uspokoiony, mógł, jak przed tym *Koulikan* oręż obrócić na *Turkow*. Był to człowiek okrutny, lecz przynaymniey zgubiony dawno porządek i pokóy przywrócił Króleſtwu. Spokoyna teraz bydź może *Porta Ottomańſka*; nowe bunty, nowe odmiany u *Persow* po chwili naſtąpią. *Seid-Ali Basza z Azyi* zprowadzony i grzecznie w *Conſtantinopolu* przyięty, dni kilka zabawiwſzy, poiechał do *Adrianopola*, gdzie ſtanąwſzy na czele woyſka zatrudniać ſię będzie uśmierzeniem zuchwałych rokoſzanow.

z Londynu 18. Sierpnia z Gazety Berlińſkiey

Goniec Królewſki *Brokes* przynioſł tu zawczora z *Lille* niespodziewaną i ſmutna dla *W. Britannii* wiadomość, iż *Portugallia* z *Francyą* pokoy *w Paryżu* podpisała. Papiery kralowe tegoż dnia ſpadły w *Londinie* tak dalece, iż za 50. FS. w gotowiznie 100. zaczęto dawać bankcetlami. Rozdwoione ſą u nas zdania, Rozumieią jedni, iż *Dwor Lisbońſki* zawieraiąc traktat wymuszony okolicznościami, nam wſtęp do niego ułatwił; inni twierdzą, iż *W. Britannia* woynę *Portugalczykom* wypowie. Przyczyna? Niedawno Parlament przeſłać do *Lisbony* rozkazał 200. tyś. FS. jako *subsydium* potrzebne *Portugalczykom* do prowadzenia woyny, 70. tyś. FS. ſzacować można ammunicye woienne, które już na okrętach przyſtawiono do *Lisbony*, wiele innych wyniść miało pod żagle, tym przecie zatrzymać ſię w portach kazano. Wſzakże gdybyśmy z *Portugallią* woiować mieli, przeto iż wziąwſzy *subsidia* pieniężne, &c. *Francuzom i Hiszpanom* nie wypowiedziała woyny, trzebaby onę mieć z wielo innych narodow, które otrzymawſzy od Parlamentu

subsidia nie równie większe, skłoniły się do pokoju z nieprzyiacielem powszechnym. Ten zaiste był los *W. Britannii* w teraznieyszey woynie, iż sypane *subsydia* nieszczędną P. *Pitta* ręką, zamiast spodziewanych zyskow, zdawały się służyć naszym sprzymierzeńcom iedynie do rozpoczęcia lub ukończenia spokoynych negocyacyi.

Kawaler *Almeida* Poseł Dworu *Lisbońskiego* długie teraz miewa konferencye z Ministrami. Dziś uwaga narodu *Angielskiego* zwraca się na handel nasz z *Portugallią*; nie mieliśmy zyskownieyszego. Złoto i diamenty *Brezyliyskie* nasze były. Towarami *Angielskiemi* porty i magazyny *Portugalskie* napełnione były. Handlowy traktat z *Francyą* i *Hiszpanią* zmnieyszyć musi koniecznie zysk *Anglikow*; co chociażby się stało w równey proporcyi, iak w *Ameryce północney*, rękodzieła nasze upaść muszą.. General-Lieutenant *Simcoe* Gubernator wyspy *S. Domingo*, złożywszy swóy urząd, powrócił do *Londinu*. Spodziewamy się w krótce powrótu *P. Browne de Cumberland*; człowiek ten uczony długą i trudną podróż odprawił do wielu kralow *Afrykańskich* mało znaiomych do tych czas; między innemi oglądał ruiny pozostałe dawnego w starożytności Kościoła *Jowisza Ammońskiego*.

Wyżey wspómniony Gubernator *Simcoe* przywiozł dokładną wiadomość względem ostatnich czynności swoich, i stanu dzisieyszego wyspy *S. Domingo*. Attakuiąc *Jrois* nie przyiaciele pod kommendą walecznego *Murzyna Rigaud*, stracili 800 ludzi zabitych lub ranionych. Odzyskaliśmy *Mirebalais i Grand-bois*, powiaty zniszczone na czas długi; wszystkie domy spalono; niewolnikow zabrano; twierdze nawet rozrzucić kazał wodz nieprzyiacielski przed odwrotem. Szturmowali zatym *Francuzi* do miasta *S. Marc* zwanego, i dwa stanowiska przez zdradę *Murzynow* zaieli, *Simcoe* przysłał 5 tyś. żołnierza w posiłku; nieprzyiaciel straciwszy 500 ludzi i 5 armat ustępować musiał, Scigał na czele Kawaleryi, uciekaiącego Brigadier *Churchill*. Listy Admirała *Jervis* potwierdziły wiadomość dawniey odebraną o zaniechanym bombardowaniu miasta *Cadix*. Stało się to nie z boiaźni iakiey, gdyż flotta *Angielska* iest w dawnym stanowisku nie daleko portu zawsze do bitwy gotowa i spokoyna. Nieiaki *Dawid Macstean* zamyslaiący wprowadzić rewolucyą do *Canady*, w *Quebeck* został aresztowany.

Irlandczykowie Ziednoczeni ieszcze nie są zupełnie uspokoieni. Przyszedlszy niedawno gromadnie do *Bredingtown*, dóm otoczyli, w którym mieszkał *delator* ich towarzyszow. Tego na ulicy okrutnie zamordowali; chcieli podobnym sposobem odiąć życie sędziemu; lecz od mieszkańcow zapewnieni, że był człowiekiem poczciwym ze wszystkich względow, w pokoiu go zostawili. *Wice Król Irlandyi* wydał roskaz do wszystkich Officyerow, ażeby się przy regimentach znaydowali, dla przytłumienia prędkiego rozruchow ieśliby iakie wyknęły pod czas teraźnieyszych elekcyi. Odezwa *P. Grattan*, w którey podłość i przekupstwo zadaiąc Parlamentowi zuchwale, namawia narod, ażeby reprezentantow nie obierał, czyni wielkie wrażenie, skutku żadnego.

z Paryża 16 Sierpnia z Gazety Leydeńskiey.

Na wczoraysżey sessyi Rady 500 Reprezentant *Fargues* donosił, iż słyszał o spisku skleionym na mordowanie 208 Reprezentantow. Rada widząc, iż żadnych na to nie złożył dowodow; pamiętaiąc oraz, iż nawet Tyran *Robertspierre* tylu razem *Konwencionistow* nie tracił, do porządku dziennego przystąpiła. Nie chce iednak statecznie przystąpić do materyi skarbowych, na których zaniedbanie woła codzieńnie Direktoryat, narzekaią armie, szemrzą obywatele pokoy lubiący i porządek. W ostatniey odezwie doniosł *Carnot* iż w tym miesiącu niedostaie 68 millionow liwrow, na opłatę woyska, procentow, sędziow, administratorow, szpitalow, i tym podobne wydatki. Jakieżkolwiek są przyczyny tey opieszałości dobrowolney, lepiey byłoby wszystkie obiawić narodowi; bo prawdziwie tym sposobem Rada nigdy nie zyszcze powszechney miłości i szacunku.

Spokoyność zupełna w *Paryżu*. Generał *Augereau* nad iey utrzymaniem tyle pracuie, iak w początkach rewolucyi *La Fayette* pracował: ściślą utrzymuie karność; żołnierze przywiązani sercem do Generała *Hatry*, nie odmówić nie mogą iego następcy, który do zwycięztw odniesionych na *Włoskiey* kampanii tyle się przyłożył. Przepowiedziane z dawna w pismach *Jakobińskich* zamieszania, mordy, krwi rozlew, domowe woyny, skończyły się na papierze; „bo, powiedział *Carnot* w mowie swoiey d. 10 Sierpnia, przysięgliśmy u- „roczyście Direktorowie, dochować w całości Konstitucyą, którey straż doczesną oddał „nam narod. Wszelkie usiłowania ludzi złośliwych ku wywróceniu Rptey daremne bę- „dą. Ktokolwiek o tym pomyśli, śmierć „znaydzie Republikantom zgotowaną. Pierw- „si Rptey urzędnicy, mogą bydź rozróżnieni „w *opiniach*: mogą się niezgadzać względem „środkow do utwierdzenia wolności dążących; „lecz skoro bronić iey trzeba, wszyscy iedne- „go będą zdania. Ustanie boiaźń i trwoga, „gdy iedni straszyć nas przestaną zwróceniem „dawnego rządu, a drudzy zaszczepieniem nie- „dawno wykorzenioney anarchii. Pokoy „mieć będziemy ze wszystkiemi narodami, gdy „nieprzyiaciele stracą nadzieię znalezienia swo- „ich stronnikow i obrońcow między samemi „*Francuzami*.

Mówią powszechnie, iż *Ludwik* 18 i *Hrabia d' Artois* chcą zrzec się praw swoich do korony *Francuzkiey* zlewaiąc one na osobę *Xcia d'Angoulome*; ten środek ma bydź nayskutecznieyszym do zebrania w iedno rozmaitych partyi, które pragną przywrócić nam rząd dawnieyszy.. Pierwsze zgromadzenie narodowego *Concilium* odprawiło się w piątek na galeryi Kościoła N. P. Oycow przytomnych liczono 60. Rząd wie o tym, i żadney przeszkody nie czyni; dowod że sprzyia zamiarom zbawiennym. Wyglądamy skutku po-

myślnego. Minister Policyi surowie przykazał aresztować *Emigrantow* powracaiących do Oyczyzny, przeciw prawu zapadłemu. Poydą wszyscy do Tribunałow kraiowych; te iak dziś są w postępowaniu z nieszczęśliwemi łagodne, dowodem iest wyrok zapadły w sprawie *Xcia de Choiseul*, który z wielo innemi Panami na okręcie *Angielskim* z *Niemiec* żegluiąc do *Londinu*, na brzeg został wyrzucony pod *Calais*. Uwolniono go teraz, lecz za granicę ustąpić kazano. Dawny Minister *Necker* z regestru emigrantow został wymazany; odzyskał maiątek, i mieszka w domu swoim niedaleko *Paryża*. D. 14 Rada 500 zniosła prawo *Jakobińskie*, które nakazywało rodzicom i krewnym emigrantow oddać do skarbu Rptey część maiątku, prawem dziedzicznym spadaiącą na wygnańcow; dobra tym sposobem zaięte ieśliby iuż były przedane, słuszną nadgrodę Prawodawcy każdemu obmyślić przyrzekli.

Nie dawno głoszono, iż w *Metz* woyska bunt podniosły. Pokazało się, iż część garnizonu nie odbieraiąc czas długi wysłużonego żołdu, weszła zbroyno do domu Podskarbiego; Adiutant Gubernatora, i Kommissarze policyi usiłuiąc porządek przywrócić, potrąconemi zostali; iednak do rozlania krwi nie przyszło. Wiadomości z *S. Domingo* nie są pomyślne. *Santhonax* ma w tey wyspie władzę nie określoną. Rząd zupełnie militarny. General *Desfourneaux* i wszyscy Officyerowie *Europeyscy* są pod arestem. *Murzyni* są dziś w armii naywyższemi wodzami; *Rigaud*, *Toussaint*, *Villatte* innym przodkuią. Mieszkańce Reprezentantów do Prawodawczego zgromadzenia obrali spokoynie; ci przybyli do portu *Bayonne*. Woyska nasze usiłowały nieskutecznie wygnać *Anglikow* z różnych stanowisk; nie posłużyło szczęście; bo rozrządzenia nie były doskonałe, iak bydź na woynie powinny koniecznie.

Oppozycya i strona Direktorom sprzyiaiąca chwalą zarówno traktat z *Portugallią* zawarty. Niczym są milliony iak mówią, teraz wypłacić się powinne, w porównaniu zysków spodziewanych z traktatu handlowego. Do tych czas porty Królestwa samym prawie *Anglikom* otwarte były. Oni opatrywali wszelakie potrzeby kraiu, nie tylo manufaktur, ale nawet pospolitych rzemieślnikow nie maiącym. Pochwały iednak czynnościom Direktoryatu dawane nie zmnieyszaią iawney ku niemu nieufności. Z drugiey strony biega po ręku regestr osob wchodzących do *Klubu Clichy* niedawno zamkniętego; wszytkim przypisuią chęć wznowienia woyny domowey. Z żalem widziemy umieszczonego między innemi Generała *Pichegru*; który przez ten zarzut, niesprawiedliwy podobno, traci miłość i szacunek u żołnierza *Francuzkiego*. Co armie sądzą o klubie *Clichy*, co o *Oppozycyi*, a zatym o większey części Prawodawcow, poznać można z odezwy, którą diwizye *Augereau* i *Joubert* do armii wnętrzney przesłały, którą głośno pochwaliły 3 t s. Inwalidow mieszkaiących w Palacu dla nich zbudowanym od *Ludwika* 14.

„Ludzie, powiada, okryci niesławą, „dzie wzgardzeni, zemsty chciwi, zbrodnią nie „syci, w *Paryżu* spisek tworzą, kiedyśmy do „bram *Wiedeńskich* szli zwycięzcy. Chcą po„wtóre krwią i łzami zalać oyczyznę, chcą „wznawiać domową woynę, a za pomocą *fa„natizmu* i niezgody wolność wywrócić. My „zaś iey obrońcy oziemble pogłądać mamy na „ich zamysły zboieckie! Nadtośmy byli cier„pliwemi: polegaiąc na prawach kraiowych; „te gdy milczą, któż przemówi. Naszym iest „powołaniem rycerze bronić Konstitucyą. „Zważcie chytrość nieprzyiaciol Oyczyzny. „Zdaie się sam *Machiawel* postępkiem i radą „ich władać. Woynę mamy szczęśliwą! oni „wzdychaią do pokoiu: tkliwe serca, wspania„łe ich dusze nie chcą krwi przelania: połóż„my, mówią, koniec zniszczeniu *Europy*. Od„nośmy klęskę! honor, powiadaią narodu, „przykłady *Rzymian i Greków*, nie dozwalaią „*Francuzom* złożyć broni po przegraney: a „ieśli nie zawarli, iak dawni świata panowie, „przymierza z zwycięztwem, mamy one z „śmiercią w boiu chwalebną. Naostatek daie „nam pożądany pokoy zwycięztwo. Lecz ten „pokóy, według ich zdania zwróci do kraiu „kilkakroć tysięcy zwycięzkiego żołnierza: po„wstaną z nich w kraiu rozruchy: trzeba więc „woynę przedłużyć, wołaią *Klubiści Clichy*: „uymuią zatym powagę Rządowi: nam od„bieraią sposob dalszego życia, nie chcąc upor„czywie radzić o potrzebach skarbowych: iak „gdyby rzecz była podobna głodem wymorzyć „500 tyś. zbroynego ludu.

z Mantui 3. Sierpnia z Gazety Berlińskiey.

Nowa administracya zaleciła obywatelom i kupcom oświadczyć przed d. 15. wiele jakiego zboża maią w składach swoich. Wszystkim zabronione teraz jest polowanie z strzelbą; broń, według municipalności, zachowana bydź na obronę kraiu i wolności. Do *Friulu* nieustannie przewożą wiele ammunicyi. Powiadaią, iż wkrótce ma nastąpić ziazd walny wszystkich administracyi ustanowionych w Prowincyach lądowych do *Bassano*.

z Roveredo 14. Sierpnia z Gazety Berlińskiey.

Listy z Rzymu d. 5. donoszą. iż w tey stolicy odkryto spisek nowy od innych straszliwszy, który miał wkrótce wybuchnąć w mieście i jego okolicach. Zamiar był rokoszanow zniszczyć władzę *Oyca S.* doczesną, a w całym kraiu *rewolucyiną anarchią* zaszczepić. Głównych buntu dowodzcow aresztowano, innych szukaią. To pewna. iż sławne min podpalenie, którym więcey 100 osob zginęło, ich było dziełem. Rząd kazał śpiesznie pracować około naprawy zamku *S. Anioła*: załogę powiększono, ammunicye zewsząd zprowadzaią, myslą nawet o zabespieczeniu Quirinału na przeciw niespodzianey napaści na rynkach i ulicach zatoczone stoią armaty. Tym sposobem do tych czas przecie utrzymana jest w mieście spokoyność.

№ 98.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 8. WRZESNIA ROKU 1797. W PIĄTEK

z Mediolanu 12. Sierpnia z Gazety Berlińskiey

Eſkadra *Francuzka z Tulonu* wyſzedłſzy pod żagle, przypłynęła do wyſpy *Corfou* Admirał *Bruex* kazał na ląd wysadzić 6. tys. regularnego żołnierza, znalazł w porcie 3. *Francuzkie 6. Weneckich* okrętow liniowych, kilka Fregat, załogą mocną do 4 tyś. kilku wyżſzych officyerow od korpusu Inżenierſkiego i artylleryi wyiechało do teyże wyſpy, z Adjutantem Generała *en Chef.* Ze wſzyſtkich pozorow można wnosić, iż wielką potaie wyprawę; w ktore ſtrony, czas pokaże. W mieście *Aſti* rozſtrzelano Adwokatow *Arro* i Berutti naczelnikow buntu Piemontſkiego.

z Turinu 8. Sierpnia z Gazety Frankfortskiey

Dwor naſz drukiem ogłosić kazał korreſpondencyą między Generałem *en Chef Buonaparte* i kawalerem *Procca* Miniſtrem Interesow Zagranicznych Krola Jmści Sardynſkiego. Z tey ſię pokazało, iż insurgenci nie mieli żadnego wsparcia od *Francuzow; Ciprodine i Cisapini* nieſzczęsciem ſtali ſię przyczyną. W liście do Hrabiego *S. Marsan* usprawiedliwia ſię *Buonaparte* z uczynionych iemu zarzutow, jakoby ſpólnie pracować kazał około powiększenia fortifikacyi w miaſtach *Coni, Tortona, Alexandria, Cheraſco* i *Ceva* na mocy traktatu załoga Republikańſka zaſtąpionych pozwalaiąc Inżenierom *Sardyńſkim* zjechać na mieysce i dać prawdzie świadectwo. Zaprzecza rozſianym pogłoſkom o wkroczeniu nowego woyſka do twierdz pomienionych; ponieważ w rzeczy ſamey tylko batalliony cudzoziemſkie oſtane ſą na zmienienie *Francuzkich*, ktorym do armii ciągnąć kazano. Oświadcza nawet tek zupełną z ſwoiey ſtrony gotowość zeſłania nowych Generałow i kommendantow, jesliby z dawnieyſzych Monarcha był nieukontentowany.

Uspokojeni z jedney ſtrony, cieſzemy ſię z drugiey, nie widząc w całym kraiu śladow buntu niedawno wſzczętego. Prędki powrot ſpokoyności ſzczęśliwey winniśmy ſkutecznym i dzielnym środkom naſzey Regencyi zażytym, i wierności cnotliwſzych obywatelow, ktorzy wzieli ſię do broni dopomagaiąc woyſku regularnemu ſilnie i odważnie. Pierwiaſtkowe insurgentow uſiłowania ſłabe bydź koniecznie muſiały, gdyż liczba ich była nie wielka Surowe z niemi poſtępowanie odbierze ſposobność i ochotę do nowego przedſięwzięcia; rozſtrzelano w *Cuari* 40. 18. w *Montcalier* w *Novarra* gdzie z woyſkiem potkać ſię śmieli tłum wielki upadł pod bagnetem, domy buntowników oddano na rabunek. Naylepiey jednak lud poznał obłąkanie ſwoie, wyczytawſzy w pismach rządowych, że w kraiowych magazynach znayduie ſię teraz więcey zboża niżeli potrzeba kraiu wyciąga.

z Udine 9. Sierpnia z Gazety Berlińſkiey.

Generał *Clarke* odebrał gońcem oczekiwaną dawno wiadomość, iż Generał *en Chef Buonaparte* zapewne przybędzie d. 12. lub 13. do *Udine.* Ponieważ zaś około tego z czasu lub mało później ſpodziewany tu jeſt z *Wiednia Margrabia de Gallo*, nie wątpiemy że negocyacye znowu będą rozpoczęte, i mimo wieści lub pozorow grzecznych wezmą koniec ſzczęśliwy. *Auſtryackie* woyſka ſtoią na granicy, kawalerya *Francuzka* z naſzych okolic nie co ſię cofnęła dla niedoſtatku furażow.

z Frankfortu 17. Sierpnia.

Cesarz Jmść proponować kazał Direktoryatowi *Francuzkiemu*, ażeby *Auſtryackie* i Republikanſkie armie do kraiow ſwoich od *Renu* powróciły, zoſtawuiąc tylko z obu ſtron w okolicach naſzych 12. tyś. żołnierza. Lecz Directoryat propozycyi nie przyiął. Wielu Xięży *Francuzkich* Emigrantow rozumieiąc, iż na mocy wyroku Rady 500. mogą śmiało powracać do Oyczyzny, zaczeli opuſzczać te mieysca, na ktorych bespieczeńſtwo i gościnność znaydowali. Teraz doznaią niespodziewaney przeſzkody, wielu przytrzymano w *Wetzlar*, innych w *Coblence* &c. i zwrócono za linią woyſkiem *Francuzkim* zaſtąpioną.

z Wetzlar 17. Sierpnia z Gazety Berlińſkiey.

Cherin Chef Generał Sztabu armii *Sambry i Mozy* wyiechał do *Paryża.* Generał *en Chef Hoche* dla poratowania zdrowia używa cieplych kąpieli nad *Lahną.* Uwolnił miaſto naſze od wſzelkich *liwrunkow.*

z Bruxelli 16. Sierpia z Gazety Leydeńſkiey.

z *Lille* donoſzą iż po odebraniu nowych

instrukcyi *Letourneur i Lord Malmesbury* położyli naost tek zasadę pokoju między *Francyą i W. Britannią.* Czekamy potwierdzenia z rapportow urzędowych. Powszechnie ro umieią iż nowy Minister *Talleyrand-Perigord* wiele się przyczynił do pomyslnego skutku nadco już przewlekłych negocyacyi. W *Hadze* Prezydent Konwencyi *Batawow* doniosł, iż część większa narodu odrzuciła konstytucyą. Wyznaczona deputacya do poprawy znaydzie trudność nie małą, nie wiedząc czyli konstytucya od ludu nie przyięta nad miarę była Arystokratyczna, czyli też Demokratyczna.

z Manheimu 13 *Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.*

Armia *Austryacka* zaczyna się zgromadzać do obozu pod *Schwetzingen* wytkniętego; zciągaią nawet garnizon z *Moguncyi. Arcy Xże Karol* na wielkich manewrach przywodzić sam będzie. Spodziewamy się, iż odwiedzić go zechce Generał *en Chef Moreau.* Rzecz przyiemna żołnierzowi oglądać razem dwóch rycerzow, którzy niedawno o chwałę i zwycięstwo walczyli.

z Berlina 12 *Sierpnia z Gazety Leydeńskiey.*

Król Jmć Pruski powraca z *Pyrmontu;* nie zdaie się żeby używanie wód mineralnych znacznie poprawiło słabe zdrowie *Monarchy.* *Hrabia de Haugwitz*, ktory z Sekretarzem le Cog naywięcey dziś wpływa do interessu gabinetowych poiechał do *Brunświck P. Jacobi* przed tym w *Anglii* Posłuiący, mianowany iest Ministrem Pełnomocnym na Kongres dla przywrócenia pokoiu *Rzeszy Niemieckiey.*

Od granic Szwaycarskich 15 *Sierpnia z Gazety Berlińskiey*

Direktoryat wykonawczy *Rptey Cisalpińskiey* pisał do *Cantonow Szwaycarskich* zapewniaiąc o rzetelney chęci swoiey utrzymania sąsiedzkiey przyiaźni, i skleienia nowych związkow obu narodom pożytecznych. *Z Lugano* donoszą, że Generał *en Chef Buonaparte* i Margrabia *de Gallo* przybyli do *Udine*, zkąd wnosić należy, iż podpisanie traktatu w krótce nastąpi.

z Lipska 18. *Sierpnia.*

Król Jmść Szwedzki d. 12. do *Erfur* przybywszy bawił w tym mieście do d. 15 d. 13. *Xiężna Badeńska* przyiechała z dwóma córkami, nazaiutrz znayduiący się tam, że *Xże Saxe Weimar* ogłosił, iż Król Jmć *Szwedzki* obrał sobie za Małżonkę Xiężnicę *Friderykę Badeńską.* W iesieni przyszła *Szwedzka* Królowa uda się do *Stockholmu.*

O B W I E S Z C Z E N I E.

Gdy tuteysza J. K. Mci Regencya od Naywyższey Zwierzchności rezolucyą odebrała, iż massa Kredytowa tuteyszego Bankiera Macieia Łyszkiewicza, do którego maiątku per Decretum pod dniem 23. Junii c. Konkurs Wierzycieli podniesionym został przez ogulną Bankową Kommissyą w Warszawie maiąca być wyznaczona i osadzoną, uregulowaną być winna; przeto termin Connotationis na 6. Xbra Currentis Anni wyznaczony ninieyszym znosi się, i maią Wierzyciele wyżey rzeczonego Bankiera Łyszkiewicza od maiącey być wysadzoney Kommissyi innego oczekiwać Urządzenia; areszt iednakowy przez Proklamacyą dnia 23 Junii Currentis na maiątek iego wskazany, w swey zostawać ma mocy. Dan w Warszawie dnia 1. Augusta 1797. Roku.

Królewska Południowa Pruska Regencya.

Kommissya Dozorcza dla miasta Guberskiego Wilna ustanowiona, uwiadamia wszystkich obywateli pretensye summowne do Miasta Wilna maiących, ażeby z dowodami swoich pretensyi przed Kommissyą Dozorczą, w Pałacu dawniey Ogińskiego pod Zamkową Bramą agituiacą się, w przeciągu dwuch miesięcy od daty ninieyszey stawili się, po upłynieniu którego czasu, takowe pretensye rozpoznawane nie będą. Datt w Wilnie 29 Augusta 1797. roku.

Michał Radziszewski Marszałek Stwołowicki Kom: Prezydent. (L.S.)

JP. Pigulski Malarz portretow pastelowych, ma honor oświadczać się Prześwietney Publiczności, że zabawi tu ieszcze iaki czas w tym Mieście, przeto uwiadamia, iż ktoby chciał kazać siebie odmalować, gotow iest usłużyć. Mieszka na przeciw Pałacu Grafa Paca, w Kamienicy JP. Wagnera, Nro 71.

Dni ostatnich teraznieyszego Miesiąca Września zaczyna się prenumerata na Gazetę pod titułem Kuryer Litewski; z pocztą kosztuie złotych 80. na mieyscu wzięta złotych 60. na rok.